

ДИДАКТИКА, МЕТОДИКА, НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

УДК 371.134

Квітослава Авраменко

Роль інтерактивних технологій у змісті методичної підготовки майбутніх учителів

Модернізація суспільства вимагає необхідність реформування й оновлення освіти, якісної підготовки педагогічних кадрів. Завдання підготовки вчителя нової генерації, який поєднує в собі загальну культуру та предметні знання, здатність працювати на стику наук, уміння рефлексивно оцінювати свою діяльність та перебудовувати стратегію в умовах мобільності, стає безумовним пріоритетом вищої педагогічної освіти.

Саме тому, вища педагогічна школа знаходиться в стані апробування нових педагогічних ідей, розробки та обґрунтуванні сучасних технологій, які покликані сприяти підвищенню якості вищої педагогічної освіти взагалі, підготовки вчителів початкової школи – зокрема.

Очевидно, що в такій ситуації актуалізується проблема професійно-методичної підготовки вчителів початкової ланки освіти на засадах компетентнісного та технологічного підходів.

Метою статті є обґрунтування доцільності використання сучасних освітніх технологій та інтерактивних методів у професійно-методичній підготовці майбутніх педагогів початкової школи.

Аналіз наукових робіт, присвячених реалізації технологічного підходу в освіті (В. Беспалько, В. Гузєєв, М. Кларин, О. Пометун, О. Пехота, Г. Сиротенко, Л. Пироженко та ін.) дозволяє стверджувати, що основною відмінністю від традиційного навчання є наявність оперативного зворотного зв'язку (корекція навчального процесу) під час досягнення чітко визначеної мети. Остання розкривається через зміст навчального матеріалу, діяльність вчителя та навчальну діяльність учнів. При цьому здійснюється орієнтація цілей та всього процесу навчання на гарантований результат, оцінка поточних та заключних результатів [2; 3; 4].

Таким чином, при реалізації технологічного підходу мету визначають через цілі навчання, які виражені у діях. Це означає, що технологізація освітнього процесу передбачає спеціальне конструювання навчального дидактичного матеріалу, системи занять, методичних рекомендацій до їхнього проведення, що повинно знайти вияв у змісті, способах, організаційних формах і методах здійснення професійно-методичної підготовки вчителів початкової ланки освіти у вищій педагогічній школі.

Крім того, використання технологічного підходу в навчальному процесі змінює статус викладача – він стає організатором діяльності та співробітництва, консультантом, тьютором, який не тільки керує навчальним процесом, а й залучає майбутніх педагогів до самостійної пошукової діяльності.

Реалізація технологізації освіти неможлива без використання активних форм проведення навчальних занять (у тому числі – інтерактивних), а також методів активного опитування, діагностики й контролю.

Здійснений нами аналіз науково-методичних розробок з означеної проблеми (С. Кушнірук, О. Пометун, Л. Пироженко, Г. Сорока; Б. Блум, У. Темпл, К. Сміт та ін.) переконує, що інтерактивна діяльність передбачає організацію й розвиток діалогового спілкування, що веде до взаєморозуміння, взаємодії, до розв'язання спільніх, проте значущих для кожного учасника завдань. У ході такого навчання майбутні педагоги вчаться критично мислити, розв'язувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми.

Отже, використання інтерактивних методів у підготовці фахівців початкової школи дозволяє залучати до розв'язання проблем, наблизених до майбутньої професійної діяльності.

Це узгоджується з думкою Д. Белухіна, який під інтерактивним навчанням розуміє можливість сприйняття інформації, знань та установок від інших учасників навчання, інтерпретувати та узагальнювати їх, робити висновки, на основі цього – конструювати індивідуалізовану картину світу та свого місця у ньому [1, с. 347–348]. Таким чином, інтерактивне навчання виступає як особлива форма організації пізнавальної діяльності, яка має на меті створення таких умов навчання, за яких кожний студент відчуває потребу в інтелектуальному та особистісному зростанні.

Реалізація інтерактивних технологій у вищій школі передбачає як мінімум такі види активності:

- фізичну (zmіна розташування в аудиторії, говоріння, слухання, письмо тощо);
- соціальну (обмін думками, враженнями; постановка питань, відповіді на них);
- пізнавальну (внесення доповнень в інформацію викладача, самостійний пошук шляхів розв'язання проблеми).

Лише за умови, що всі три види активності будуть взаємопов'язані й різноманітні, інтерактивне навчання у вищій школі буде ефективним. Проте організація навчального процесу в інтерактивному режимі передбачає розв'язання низки питань, серед яких найважливішими є:

- зміна звичної організації навчального простору;
- вибір змісту діалогу;

- критерії формування груп;
- організація й хід навчальної діяльності студентів у групі на різних етапах роботи (постановка проблеми, її обговорення в групі, представлення та захист групових рішень, рефлексія, оцінювання роботи).

Основною формою інтерактивного навчання майбутніх вчителів взагалі, початкової школи зокрема, є тренінг, сутність якого – розширення самопізнання та підвищення компетенції у спілкуванні. Сенсом тренінгового навчання виступає органічна адаптація положень науки кожним студентом безпосередньо до себе та «...пошук оптимальних шляхів їх практичного застосування у поведінці, у спілкуванні та спільній дільності, що виражається у формуванні індивідуального стилю професійної творчої поведінки педагога» [1, с. 349].

Окрім тренінгів, широкого розповсюдження у практичній діяльності сучасного вищого педагогічного закладу набули діалоги, дебати, ділові ігри, моделювання ситуацій, мікровикладання та багато інших. Розглянемо такі з них.

Мікровикладання. Цей метод навчання носить практичний характер, а тому займає чільне місце у підготовці педагогічних кадрів. Його застосовують у невеликих групах з метою аналізу фрагменту шкільного (спочатку реального, а потім – віртуального) уроку з будь-якого дисципліни початкової школи. Основна увага звертається на вірності вирішення методичних завдань та розвиток творчого мислення майбутніх учителів, набуття методичного досвіду.

Мозковий штурм.

Отже, у процесі удосконалення професійно-методичної підготовки майбутніх учителів початкових класів доцільно спиратися на такі методологічні підходи, як компетентнісний, особистісно-діяльнісний, культурологічний, технологічний, синергетичний.

На сучасному етапі відбувається поступове й обережне включення до навчального процесу елементів інтерактивного навчання, яке забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань, активне функціонування інтелектуальної і вольових сфер, дає відчуття потреби в самоосвіті, формує стійкий інтерес до предмету, зрештою, сприяє розвитку творчої особистості майбутнього вчителя.

На основі викладеного можна зробити такі висновки:

1. Професійно-педагогічної підготовка вчителів початкової школи залишається актуальною проблемою.
2. Модернізація вищої педагогічної освіти передбачає формування учителя-професіонала, здатного до розв'язання нагальних освітньо-виховних задач, пов'язаних із формуванням цілісної особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белухин Д. А. Современные формы и модели обучения. Основные понятия и комментарии к ним / Д. А. Белухин // Личностно ориентированная педагогика. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2005. – Глава 7. – С. 331–349.
2. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / В. П. Бес-палько. – М., 1989.
3. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе / М. В. Кларин. – М. : Знание, 1988. – 78 с.
4. Пехота О. М. Підготовка майбутнього вчителя до запровадження педагогічних технологій / О. М. Пехота. – К. : А.С.К., 2000. – 240 с.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / за ред. О. І. Пометун. – К. : А.С.К., 2005. – 192 с.
6. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / Пометун О., Пироженко Л. – К., 2002. – 135 с.
7. Сиротенко Г. О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / Сиротенко Г. О. – Харків : Основа, 2003.